

קונטרס

כליל תפארת

חלק שני

מדברי תורתו, תולדותיו ושיחותיו בקודש
של

הגאון הקדוש אדוננו מורנו ורבנו
מרן רבי **מרדכי יוסף אלעזר** זצלה"ה

מראדזין

בעל המחבר ספר הקדוש "תפארת יוסף"

יוצא לאור בס"ד על ידי מרכז מוסדות חסידי ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל יומא דהילולא קדישא של

כ"ק מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף" זצוק"ל

יום כ"ו בשבט

בני ברק תשפ"ו

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

'מאמר תורה'

מספר הקדוש "תפארת יוסף"

מפי רבנו בעל ההילולא כ"ק מרן אדמו"ר זצללה"ה

'בביאור משולב' (3)

דברות קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ביומא דהילולא של כ"ק מרן זצוק"ל ביום כ"ו שבט תשס"ו (6)

פטירת האדמו"ר מראדזין זצ"ל

(מאמר שפורסם בעיתון 'דער מאָרגען זשורנאַל' לאחר פטירת כ"ק מרן זצ"ל) (9)

האדמו"ר בעל "תפארת יוסף" זצ"ל מראדזין

נכתב בידי הרב דוד הלחמי ז"ל (13)

א ו צ ר א מ ר י ש פ ר

שנשמעו מפי חכימא דיהודאי כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

שלוקטו וסופרו בהזדמנויות שונות (15)

יוצא לאור

על ידי מכון "תפארת ראדזין"

להוצאת והפצת כתבי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

©

כל הזכויות שמורות

מאמר תורה ממרן הגאון הקדוש בעל ההילולא

מתוך ספרו הקדוש "תפארת יוסף"

על מסכת ברכות דף סג ע"א, עם ביאור משולב 'צפנת פענח'

ת פ א ר ת י ו ס ף

'דרש בר קפרא, איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה? "בְּכָל־
דְּרָכֶיךָ דְּעָהוּ, וְהוּא יִישָׁר אַרְחֻתֶיךָ" (משלי ג, ו). אמר רבא, אפילו לדבר
עבירה! (=גמרא מסכת ברכות, דף סג, א)

והעניין בזה, כמו שכתוב (תהלים קלח ב) "פִּי־הַגְּדִלָּה עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ". ואמר בזה כבוד אַזְמוּר זללה"ה, דהנה באמת צריך האדם
להיות תחילה 'סור-מֵרַע' ואחר כך 'עֲשֵׂה־טוֹב'. והמאמרות של השי"ת
היה להיפך, מתחילה 'אָנְכִי' ואחר כך 'לֹא־יְהִיֶה לְךָ', ו'אָנְכִי' מורה על
הכלל ממצוות עשה, ו'לֹא יְהִיֶה לְךָ' מורה על הכלל ממצוות לא תעשה.

צ פ נ ת פ ע נ ח

דרש בר קפרא, איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה? היינו איזה פסוק
קצר, שעל פיו ניתן לאדם לכוון כל אורחותיו שיעלו כרצון התורה? "בְּכָל־דְּרָכֶיךָ
דְּעָהוּ, וְהוּא יִישָׁר אַרְחֻתֶיךָ" (משלי ג ו). פירש 'מצודת דוד': בכל ענייניך דע את ה',
ר"ל תן דעתך לחשוב לעשות מעשיך למען יבוא בדבר תועלת לקיים דבר ה', ואז
הוא יוליכך באורח מישור ותצליח בה (=ע"כ 'מצודת דוד'). אמר רבא להוסיף על
דברי בר קפרא, אפילו לדבר עבירה, גם כן שייך בו דרישה זו של 'בְּכָל־דְּרָכֶיךָ
דְּעָהוּ'. (=ע"כ הגמרא)

העניין בזה, מבאר רבנו, איך שייך בדבר עבירה 'ידיעת ה'', והרי דבר עבירה הינו
היפך ידיעת ה'? אכן יבואר בהקדם מאמר הכתוב "פִּי־הַגְּדִלָּה עַל־כָּל־שִׁמְךָ
אִמְרָתֶךָ" (תהלים קלח ב). ולכאורה יש להבין, מהו לשון 'אִמְרָתֶךָ' שבכתוב, שהוא
גדול 'עַל־כָּל־שִׁמְךָ'??

ואמר בזה הקדמה להסביר העניין כבוד אַזְמוּר זללה"ה [=בעל 'מי השלוח' זי"ע],
שכאורה צריכים אנו להבין בסדר 'עשרת הדברות' למה הקדים השם יתברך דברת
'אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ' לדברת 'לֹא־יְהִיֶה לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַי' עַל־פְּנֵי, שבעצם היו צריכים
לבוא בסדר הפוך (=כמו שיבואר). דהנה באמת צריך האדם להיות תחילה 'סור מֵרַע'
ואחר כך 'עֲשֵׂה טוֹב' כפי סדר הכתוב (תהלים לד, טו) "סור־מֵרַע וְעֲשֵׂה־טוֹב", כי אם
לא יקדים 'סור מֵרַע' לפני 'עֲשֵׂה טוֹב', הנה כשיעסוק ב'עֲשֵׂה טוֹב' יהיה אז כטובל
ושרץ בידו. והמאמרות של השי"ת בעשרת הדברות היה להיפך מזה הסדר, היינו
מתחילה 'אָנְכִי' ואחר כך 'לֹא־יְהִיֶה לְךָ', וזה ממש להיפך מן סדר האמור כמו שהולך
ומבאר.

וביאר, שזה היה מחסדי השם יתברך, שאם היה המאמר **'לא־יְהִי לְךָ'** שמורה על סור מרע קודם **'אָנְכִי'** שמורה על עשה טוב, אז אם אחד לא היה נקי ב'סור מרע' לא היה לו מקום לעשות שום מצווה, מחמת שעדיין אינו מבורר ב'סור מרע'. וזה מורה שהשם יתברך אמר קודם **'אנוכי'**, שאף על פי [שאם] אחד נכשל ח"ו מדבר לא טוב, לא אתמנע תשובה מינייה, ויכול לעשות מצוות אף שעדיין אינו נקי מה'סור מרע'.

וכן איתא **בזוה"ק** (שמיני לה:): **'כד בעי קוב"ה למיברא עלמא, אמרה אורייתא קמיה, האי אדם דעתיד למברא, זמין הוא למחטי קמך. אמר לה קוב"ה, וכי למגנא אתקרינהו 'אָרְךָ אַפִּים'?!'** (=ע"כ ב'זוהר הקדוש')

צ פ נ ת פ ע נ ח

כי **'אָנְכִי מורה על הכלל ממצוות עשה**, שאף על פי שעיקרו מצוות האמונה, אומנם הוא כולל בקרבו כל מצוות עשה שבתורה המתחייבות מאלוהותו יתברך. **'ולא־יְהִי לְךָ מורה על הכלל ממצוות לא תעשה**, כי הוא כולל בעניינו כל הדברים שאין לעשותם, מכוח אלוהותו יתברך. נמצא, כשהקדים הכתוב **'אנכי'** קודם **'לא יהיה לך'**, הקדים **'עשה טוב'** קודם **'סור מרע'**, וזה היפוך הסדר הראוי שמבואר בכתוב דלעיל.

וביאר [אזמו"ר זללה"ה], שזה היה מחסדי השם יתברך מה שהקדים מאמר **'אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ'** למאמר **'לא־יְהִי לְךָ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם'**, שאם היה המאמר **'לא־יְהִי לְךָ'** שמורה על סור מרע קודם **'אָנְכִי'** שמורה על עשה טוב כפי הסדר הרגיל, אז אם אחד לא היה נקי ב'סור מרע', לא היה לו מקום לעשות שום מצווה, מחמת שעדיין אינו מבורר ב'סור מרע'. שהרי לפי סדר מאמר הכתוב אין מקום בכלל ל'אנכי' שהוא **'עשה טוב'**, קודם שהוא מקיים **'לא יהיה לך'** שהוא **'סור מרע'**! וזה מורה היינו: הקדמת **'אנוכי'** שהוא **'עשה טוב'** קודם **'לא יהיה לך'** דהיינו **'סור מרע'** כפי סדר הכתוב שלפנינו זה מורה לנו, שאף על פי שאם אחד נכשל ח"ו מדבר לא טוב כלומר שטרם אוחז בסור מרע, מכל מקום לא אתמנע תשובה מינייה אין מן הנמנע לפניו שיעשה תשובה, ומכוח האפשרות לעשות תשובה שייך אצלו עניין **'עשה טוב'** אף בטרם נעשה נקי מ'סור מרע', ולכן יכול לעשות מצוות אף שעדיין אינו נקי מסור מרע.

וכן איתא בזוהר הקדוש (שמיני לה:): **'כד בעי קוב"ה למברא עלמא בשעה שבקש הקב"ה לברוא את העולם, אמרה אורייתא קמיה אמרה התורה לפניו, האי אדם דעתיד למברא זמין הוא למחטי קמך זה האדם שעתיד להיברא, מזומן הוא לחטוא לפניך, ולשם מה ייברא?? אמר לה קוב"ה לתורה, וכי למגנא אתקרינהו 'אָרְךָ אַפִּים'**

¹ [לשון הזוהר הוא בשינוי קצת]

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

ואיתא במדרש (רבה ואתחנן ב) 'נמשלה תפלה למקווה, ותשובה לים. מה מקווה, פעמים פתוח ופעמים נעול, אף תפילה, פעמים פתוח ופעמים נעול, ותשובה לים, מה ים לעולם פתוח, כך ידו של הקב"ה לעולם פתוח לקבל שבים' (=ע"כ). וכל זה מורה, שאף אם אחד ח"ו נכשל בפעולה לא טובה, לא איתמנע תשובה מניה.

וזה מורה המאמר 'בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ' שכל גופי תורה תלויים בה. וכמו שמסיים רבא 'אפילו לדבר עבירה!' היינו שלא יתייאש אדם אחר הכשלוך מהחטא, כי תמיד לא אתמנע תשובה מניה. וזה הוא הכלל מן גופי תורה: [=עכ"ל מרן 'תפארת יוסף']

צ פ נ ת פ ע נ ח

הכי לחינם נקראתי בתורה 'ארך אפים'! ואם כן, הדרך פתוחה לפניו שישוב בתשובה! ואיתא במדרש (רבה ואתחנן, ב-יב) 'ור' חנינא בר פפא שאל לר' שמואל בר נחמן, מהו דכתיב (תהלים סט, יד) 'וְאֲנִי תְּפַלְתִּי לָךְ ה' עַת רְצוֹן' [=הכי יתכן שיהיה שינוי אצלו יתברך מעת לעת?], אמר לו, שערי תפלה פעמים פתוחים ופעמים נעולים, אבל שערי תשובה לעולם פתוחים. אמר לו, מניין? דכתיב (תהלים סה, ו) "נֹרְאוֹת בְּצַדֶּק תַּעֲנֶנּוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מִבְּטַח פְּלִי-קְצוּיֵי-אָרֶץ וַיִּם רְחֻקִים", נמשלה תפלה למקווה, ותשובה לים. מה מקווה הזה, פעמים פתוח ופעמים נעול, אף שערי תפלה, פעמים פתוחים פעמים נעולים, אבל הים הזה לעולם פתוח. כך ידו של הקב"ה, לעולם פתוחה לקבל שבים'. (=ע"כ)

וכל זה מורה, שאף אם אחד ח"ו נכשל בפעולה לא טובה, מכל מקום לא איתמנע תשובה מניה, היינו שאין נמנעת ממנו דרך התשובה, כי ימינו פשוטה לקבל שבים.

וזה מורה המאמר "'בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ" שפתחנו בו, שכל גופי תורה תלויים בה, כמבואר לעיל מן הגמרא. ומסביר כיצד כל גופי תורה תלויים בה וכמו שמסיים רבא אפילו לדבר עבירה, כלומר לא רק מצוות עשה שבתורה תלויים במאמר זה, אלא אף מצוות לא תעשה שהן עבירות שבתורה. היינו שלא יתייאש אדם אחר הכשלוך מהחטא ויאמר מעתה אין לנפשו תקווה חלילה, כי תמיד לא אתמנע תשובה מניה ובידו להתקרב בחזרה לקב"ה על ידי שיחזור בתשובה, שלעולם אינה נמנעת הימנו. וזהו הכלל מן גופי תורה, ולכן זה הכתוב של 'בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ' הוא הכלל מכל גופי תורה, מכיוון שעל ידי כך תמיד ידע לחזור בתשובה לפניו יתברך, אף אם נכשל בחטא.

ותוספת:

וזהו גם המובן במאמר הכתוב שהוזכר לעיל 'פִּי-הַגְּדִלְתָּ עַל-פְּלִי-שְׁמֵךְ אִמְרָתְךָ', ושאלנו מהו לשון 'אמרתך'. אכן 'אִמְרָתְךָ' היינו אמירה שהיא לשון רכה כנודע, וכמובא בלשון 'זוהר הקדוש' (אמור פח.) כי 'אִמְרָתְךָ' שבכתוב הינה בבחינת

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

'לחישא' היינו שכביכול השם יתברך לוחש בפנימיות ישראל, ומברר לעין כל כי נקודת הלב של פנימיות ישראל הינה נקייה וזכה, אפילו שלפי שעה עומק הזה עדיין מכוסה ונעלם בכמה לבושים ומסכים עבים מאוד עד שאינו ניכר כלל, מכיוון שצריכים עדיין להתברר באמצעות עבודות ישראל, על ידי שיתגברו על יצרם וממילא ישילו מנפשם כל המסכים העבים והמלבושים המסתירים כביכול את האור הפנימי שבעומק נפשם].

[=נוסף על פי: - 'מי השלוח' ח"א פרשת בא, ד"ה 'זאת חוקת הפסח'; 'סוד ישרים' לליל פסח, עניין ל"ו. וראו עוד 'בית יעקב' בפרשתנו, משפטים עניין ג. ודברי תורה עניים במקום אחד, ועשירים במקום אחר']

דברות קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

לרגל יומא דהילולא של כ"ק מרן אדמו"ר

בעל "תפארת יוסף" זי"ע

בבית החסידים דראדזין ירושלים עיה"ק ת"ו

כ"ו שבט תשס"ו

היום יומא דהילולא קדישא של כ"ק אדמו"ר הגאון הקדוש מורנו בעל "תפארת יוסף" זי"ע ועכ"א.

איתא בירושלמי [שקלים פ"ב ה"ה] 'אין עושין נפשות לצדיקים, דבריהם הן הן זיכרון'. נביא בזה בס"ד דבר תורה מכ"ק בעל ההילולא, להורות לנו הדרך נלך בה.

בדברי חז"ל הקדושים מצינו:

"מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְּם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי.. פְּלִי־הַיְמִים" [דברים ה, כ"ו]. אמר להן משה לישראל: כפויי טובה בני.. בשעה שאמר הקב"ה לישראל "מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבַבְּם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אֹתִי.. פְּלִי־הַיְמִים", היה להם לומר: "תן אתה"! [=עבודה זרה ה.].

אומר רבנו הקדוש בעל ההילולא:

'בשם זקני הקדוש זללה"ה שאמר, מתי שמנהיר השם יתברך אור לאדם, מה שאין עדיין בכוח האדם לקבל, מסיבת תפיסתו הקטנה [=עדיין], צריך זה האדם להתפלל להשם יתברך, שיינשא [=ירומם] את תפיסתו, למען יהיה בכוח תפיסתו להשיג את האור. ולא יתפלל האדם להשם יתברך שיחלוק את האור לחלקים קטנים, כדי שיהיה בכוח

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

תפיסתו לקבלו מעט מעט, אלא יאמין היטב שיש בכוחו יתברך להגביה ולהעלות את תפיסתו, שיהיה בכוחו להשיג גם אור עליון כזה"...

ואף שאינו עכשיו בכוח הבנת תפיסתו הקטנה, מכל מקום צריך להאמין האדם היטב, שעל ידי תפלה ועבודה יכול השי"ת להגדיל אצלו הכלי, שיהיה בכוח תפיסתו לקבל גם גודל אור שכזה!

[=עד כאן לשון קודש מרן, בחידושי חגיגה לדרך ח:]

בפרשת השבוע "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיךָ", פירש רש"י:

'אמר הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר, אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים, עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח אותי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר "אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיךָ", כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם! [=ע"כ לשון רש"י]

ויש להבין הדמיון בזה "כשולחן הערוך" שאמר רש"י כאן, ומדוע לא הספיק עבורו לומר שיהא דווקא מבאר טעמי הדברים והסברם, כפי שנראה שהוא מבקש לומר בזה.

ואפשר לרמוז בזאת, על פי הפתח שפתח והנחיל לנו רבנו התפארת יוסף זי"ע בדברי קדשו האמורים לעיל – שזאת היא כוונת הדברים: 'שלא תעלה בדעתך' שתהא מסתפק בלימוד מועט קמעה קמעה, בכל פעם אשנה פרק אחד או הלכה אחת ודי לך בכך, והיינו שאמר 'אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים' כלומר שאחלק את הלימוד לחלקים קטנים, בכל פעם מעט מן המעט, כדי שלא להטריח עצמי ולהעמיס עליי יותר מידי, ואהיה אפוא מן ה"מסתפקים במיעוט" בלימוד תורתנו הקדושה, הרחבה מני ים.. לא כן! אלא "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"! לאמור, כשם שעריכת השולחן, המנהג הוא שמניחים כל הסעודה על השולחן לאכילת האדם, ולא קמעה כאן וקמעה שם, אלא מוכן לאכול ממש מכל המינים בבחינת [קידושין מו, א] 'הרי שולחן, הרי בשר, הרי סכין – ואנו לנו אלא פה לאכול!'

ככה ראוי שיהיה מתנהג עצמו האדם כלפי לימוד התורה, שלא יהיה מסתפק בעצמו בפרק אחד בשחרית ופרק אחד בערבית, או בפסוקים של קריאת שמע וכדומה, אלא שיהיה בעל "השגה" ושאיפה ללמוד וללמד להבין ולהשכיל עוד ועוד, וירצה ללמוד ולהשלים כראוי לימוד תנ"ך וששה סדרי משנה, תלמוד בבלי וירושלמי, ארבע חלקים טור ושולחן ערוך, ספרי פוסקים, פשט

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

ורמו דרוש וסוד, ולא יחיה עם השגות קטנות, אלא **"מִי־יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה"** ויאמר **'תֵּן אֱתָה!'** [=שיהיה לי כוח חשק והשגה]!

ובזאת יש לרמוז גם כן דברי רש"י הראשונים בפרשה:

"וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לְפָנֶיהֶם", כל מקום שאמר **"אֵלֶּה"** פוסל את הראשונים, **"וְאֵלֶּה מוֹסִיף עַל הָרָאוּשׁוֹנִים..."**, היינו להורות נתן הכתוב שיש צורך לאדם להיות 'מוסיף והולך' על הראשונים, ולא להסתפק במה שכבר יש בידו, היינו ב"יש" הקיים כביכול... כי אם אין מרחיבים ומגדילים, אזי אדרבה נעשה מצטמק ורע לו! שהוא שוכח גם את הראשונות.

וכמו שידועים בזה דברי בעל **"מסילת ישרים"** שכתב² כנגד אלה המסתפקים במועט כביכול, בענייני רוחניות ומעשים טובים, ואמר לנפשו שאינו מבקש לעצמו בגן עדן מקום ב"מזרח" דווקא, אלא די לו בכל מקום שיהיה.. משום שהוא 'מסתפק במועט' כביכול. כנגד זה יוצא וטוען בעל **"מסילת ישרים"** וטוען שאין זה אמת מה שאדם אומר כך על עצמו, כי ישאל נא אדם את עצמו, באם גם בענייני גשמיות ועולם הזה הוא אומר לעצמו כן, שדי לו בקב חרובים והינו מסתפק במעט שיש לו ואינו מבקש יותר?! אלא שוודאי זהו עצת היצר.

ובזה צריך כל אחד לקחת אפוא מוסר השכל לעצמו, שלא ישקוט אדם על שמריו ויסתפק ב'יש' הקיים כביכול, ואז יאמר לעצמו שלום עלי נפשי, אלא ישאף תמיד ליותר ויהיה מוסיף והולך!

'זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן!'

² זה לשון בעל **'מסילת ישרים'** (פרק ד, בחובת קניית הזהירות):

"והנה יש מהפתאים המבקשים רק להקל מעליהם, שיאמרו, למה ניגע עצמנו בכל כך הרבה חסידות ופרישות, הלוא די לנו שלא נהיה מהרשעים הנידונים בגיהנום! אנחנו לא נדחק עצמנו להיכנס בגן עדן לפני ולפנים, **אם לא יהיה לנו חלק גדול, יהיה לנו חלק קטן**.. אנו די לנו בזה, ולא נכביד עול משאנו בעבור זאת.

"אמנם שאלה אחת נשאל להם: היוכלו כל כך על נקלה לסבול בעולם הזה החולף לראות אחד מחבריהם מכובד ומנושא יותר מהם, ומושל עליהם, וכל שכן אחד מעבדיהם או מן העניים הנבזים והשפלים בעיניהם, ולא יצטערו ולא יהיה דמם רותח בקרבם?! לא, וודאי!

"כי הנה עינינו הרואות: כל עמל האדם להינשא על כל מי שיוכל ולשים מקומו בין הרמים יותר, כי היא קנאת איש ברעהו... מעתה אם כך קשה עליהם להיות שפלים מזולתם במעלות המדומות והכחבות, שאין השפלות במ אלא לפני... איך יוכלו לסבול שיראו עצמם שפלים יותר.. במקום המעלה האמיתית והיקר הנצחי.. וודאי שלא יהיה להם זה אלא צער גדול ונצחי. הרי לך, שאין הסבלנות הזה אשר הם דורשים לעצמם להקל מהם חומר העבודה, אלא פיתוי כחב שמפתה יצרם אותם, ולא דבר אמיתי כלל.."

(=ע"כ מלשון הספר **'מסילת ישרים'**)

חתנא דבי נשיאה דמרן זצוק"ל, ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצלה"ה
מצד ימין יבלחט"א בנו ומ"מ כ"ק אדמו"ר שליט"א

פטירת כ"ק האדמו"ר מראדזין זצ"ל

נפטר בוורשה. – הרושם בעולם החסידי. – הלוויה.

מאת כתבנו 'בן אמוץ'³

וורשה, יום חמישי כ"ז שבט.

הנני מגיע זה עתה מן הלוויה של הרבי מראדזין, אדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר
ליינר זצ"ל, אחד מעמודי החסידות ומן הרביים הנכבדים ביותר בפולין.

³ כתבה זו פורסמה בשעתו בעיתון "דער מארגען זשורנאל", מתאריך 27 בפברואר 1929. עיתון זה, שיצא לאור באתם הימים בניו יורק שבאמריקה, שימש כשופר של היהדות הכללית והמודרנית, והדבר ניכר באופי דיווחיו. מאידך, יש חשיבות בהבאת הדברים ככתבם (=פחות או יותר), בכדי להראות עד כמה היה אהוב כ"ק מרן זצוק"ל אפילו על חוגים רחוקים שביהדות מעבר לאוקיינוס, בהיותו כמרדכי הצדיק 'מוכתר בנימוסין' ואיש אמת המכבד את הבריות, ועד כמה היה נכבד ונקדש בעיני כל בני עמו בבחינת 'דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו'.

הרבי היה חולה בסך הכול כמה ימים. הוא לקה בהצטננות וחלה בדלקת ריאות, שאולי יכול היה לצאת מזה. אבל מחמת שהרבי סבל ממחלת הסוכר, וגם היה חולה לב, הסתבכו העניינים כבר מן ההתחלה. מערכות הגוף לא יכלו להעמיד התנגדות.

הרבי היה בהכרה מלאה, עד לרגע האחרון. הוא אף ידע שרגעיו ספורים. זמן קצר קודם ליציאת הנשמה, ביקש הרבי שיושיטו לו ספר כתב יד ישן של הבעל שם טוב, אשר אחד מן החסידים המציא לרשותו מקודם לכן, והוא הביט בספר לזמן קצר. עד שעניו נעצמו לנצח.

הרבי הנפטר היה בן 63 שנים.

פטירתו של הרבי מראדזין, אשר היה נערץ ונקדש אפילו בחוגים לא חסידיים, השאיר רושם גדול. ההלוויה, שהתקיימה ביום השני שלאחר הפטירה, מחמת שהמתנו לחסידים שיגיעו מכל רחבי פולין, הייתה מאוד מרשימה. אלפי אלפי יהודים, חסידים ושאינם חסידים, זרמו והגיעו בכדי לחלוק לרבי את הכבוד האחרון וללוות אותו למנוחת עולמים. מעריכים שהשתתף קהל של כעשרים אלף איש. אלפים נוספים מילאו את הרחובות שדרכם עברה ההלוויה, כשהם מצטופפים על המדרכות, מציצים מן החלונות או מביטים מן המרפסות. החנויות ובתי העסק בשכונות היהודיות היו נעולים כאות לאבל הציבורי.

את הארון נשאו חסידי ראדזין עד לבית העלמין. אחרי הארון צעדו כל חברי הרבנות הוורשאית, כל הדיינים ומורי ההוראות, מלבד אדמו"רים ורבנים נכבדים רבים מכל רחבי פולין. הרביים מאמשינוב, גרודז'יסק, אוטבוצק, נובומינסק, ורבים אחרים שהגיעו במיוחד לוורשה בכדי להשתתף בהלוויה. אף הרבי מגור הגיע, אולם לא צעד עם המלווים אלא הקדים לבית הקברות וציפה לארון בכניסה, עד הגעת מסע ההלוויה. ליד הקבר הפתוח הספידו הרב קאנאָל, הרב מבלאָשקי וחבר הרבנות בוורשה, והרב שפירא רבה של פיעטריקוב. כאן, ליד הקבר, גם עמד הבן ר' שלמה'לה, בן הכ"א, חתנו של הרבי מאמשינוב, אשר הוכרז כממלא מקומו של הרבי מראדזין.

בכלל, ההלוויה נשאה אופי גרנדיוזי מובהק של אָבֶל יהודי המוני, כפי שכבר מזמן לא נראה כן בוורשה.

אופייני הוא הדבר, שבמסע ההלוויה השתתפו מאות יהודים, שלא הייתה להם השתייכות כלשהי לחסידים או לחסידות. ביניהם כאלה המשתייכים למפלגות יהודיות כאלה, שמנהלות מאבק כנגד "האגודה". (הרבי היה 'במקרה' ממנהיגי ה'אגודה'). כאשר הפניתי שאלה זו לאחד מהם, איך הם מגיעים כאן בין החסידים, להשתתף בלוויה של רבי? אזי הם השיבו לי:

"יש כאלה שהנפטר היה עבורם רבי, עבורנו הוא היווה אישיות יהודית חשובה. אישיות הממשיכה את שלשלת הקיום של המסורת היהודית. אלה יהודים שהחזיקו באישיותם את התרבות היהודית, ודווקא אנו יודעים היטב להעריך את המשמעות של העובדה הזו עבור יהודים בכלל, ועבור תנועת התחייה היהודית. מבלי תרבותנו העתיקה, אין קיום גם לתרבותנו החדשה..."

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

את זאת אמרו לנו יהודים, שנמנים כביכול על 'המחנה הלאומי' ביהדות. אם מנהיג 'האגודה' והחסידים בני כל הכתות, מכירים היו את המשמעות האמיתית של היהדות 'הלאומית', ואת התייצבותה לצד היהדות המסורתית הישנה, אזי דו הקיום של היהודים בפולין בהחלט היה נראה אחרת לגמרי..

*

הרבי הנפטר נחשב לאחד ממנהיגי החשובים ביותר של היהדות האורתודוקסית בפולין. הוא היה סגן נשיא 'אגודת הרבנים' וגם חבר 'מועצת גדולי התורה'. הוא גם השתתף באופן אקטיבי בעבודות הוועד של ישיבת 'חכמי לובלין' ההולך ומוקם, ולבד מזאת גם פעיל במכלול תחומים שונים. באופן מיוחד, היה מתעניין בנושאי 'חינוך'.

בתור 'אדם' כשלעצמו, היה הרבי מוערך מאוד ואהוד אצל כולם, אפילו אצל חסידים בעלי 'גוון שונה'. הוא לא היה איש מפלגה, כמי שמודד בעיניו כל אדם לפי השתייכותו, ומעמידו אל מחוץ למחנה, או מחוץ ליהדות. איש חכם ונבון, מתון ובעל ניסיון מרובה, אשר כבר ראה וחוה בחייו דבר או שניים, מתמצא היטב במשעולי החיים ובכל הנעשה בעולם היהדות, שהודות לכישרון מולד וחוש התנהלות נבונה כלפי הזולת, רגש אמפטי, גישה נעימה וסובלנות רבה, יכול היה הודות לכך 'להסתדר' עם אנשים ממפלגות וגישות שונות, המגיעים מכל מיני סוגי רקע והשקפה. בזכות כל זאת הצליח להתחבב על כולם, אף על קהל אנשים בעלי רקע שונה ותפיסות אחרות.

*

הרבי היה חוטר מגזע יוחסין, מאחת השושלות המפוארות והעתיקות בישראל, ממשפחת רבנים וגאונים, שהוציאה מקרבה מנהיגים מפוארים ליהדות הפולנית. זקנו הגדול מצד אביו, היה הרבי המפורסם מאיזביצא רבי מרדכי יוסף בעל מחבר הספר **"מי השלוח"**, שהיה מייסד השושלת. בנעריו, לאחר הסתופפו בצל **הרבי ר' בונם מפשיסחה**, היה רבי מרדכי יוסף תלמיד של **'קוצק'**, ודווקא אחד מן המקורבים והנאמנים ביותר. בעל מוח חריף היה, מזג תוסס, ואיש מחשבה מקורי. במשך הזמן הפסיקה משיכתו לקוצק, בליבו מצאו קן רעיונות אחרים ושונים שהתאימו לרוחו המיוחדת. הייתה לו תפיסה עצמאית משלו בנוגע לחסידות, כלפי אופי ההנהגה ועוד. אופי שהיה בו מן החזרה לרוח המקורית של החסידות. לאור זאת ועל רקע אירועים שונים, פרש רבי מרדכי יוסף מקוצק, יחד עם עדה נאמנה של חסידים שנכרכה אחריו והוא ייסד חצר משלו וכפי שיטתו. אירוע זה השאיר רושם עמוק בעולם החסידות, וגרם לפירוד לבבות שנמשך שנים הרבה, אף שהרבי הנפטר כבר החזיק בקשר עם חסידות קוצק ואחרות, שכבר התייחסו ביניהם בצורה אחרת מכפי שנהוג היה עד אז.

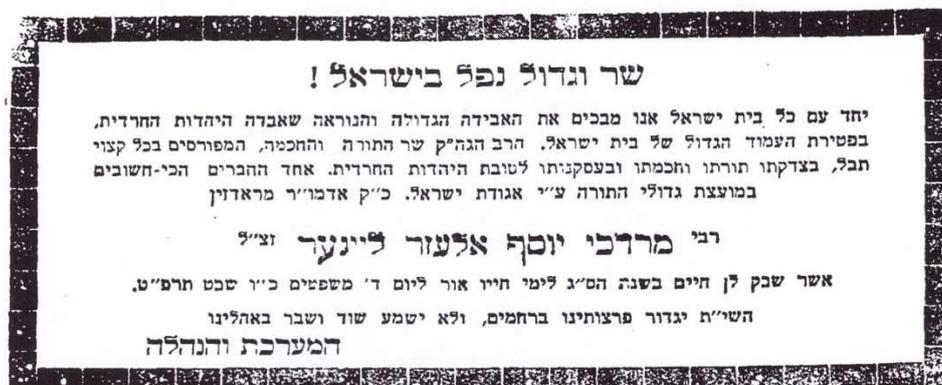
ממלא מקומו של הרבי הזקן מאיזביצא היה בנו, **האדמו"ר רבי יעקב**. הוא היה גאון בתורה ובחסידות, והשאיר אחריו ספר בשם **"בית יעקב"**, פירוש על התורה ועל המועדים. בנו של רבי יעקב מאיזביצא, היה **הרבי מראדזין רבי גרשון העניך**, אביו של הרבי הנפטר. הוא קנה לעצמו שם עולם באמצעות ספריו "סדרי טהרות",

"אורחות חיים" כפי שנקרא כן בסתם על שם ספרו האמור, ובאופן מיוחד בעקבות הסנסציה יוצאת הדופן במציאת 'החילזון' לתכלת של ציצית, דבר שהרעיש את כל העולם היהודי, כשהרבי הנהיג בזמנו את שזירת פתילי התכלת בציצית, כלומר חוטים הצבועים כצבע הרקיע. הרבי ר' גרשון העניך חיבר כידוע שני ספרים, "שפוני טמוני חול" ומאמר "פתיל תכלת", שבהם הוא משתדל להוכיח כי הוא מצא את חילזון התכלת על חוף ימה של איטליה, אותו החילזון שממנו היו יהודים מפיקים לפנים את גוון התכלת, שעמו היו צובעים את פתילי הציצית.

כידוע, גוון התכלת שעמו נהוג היה לצבוע את הציצית נעלם זה למעלה מאלף ושמונה מאות שנה, ומני אז לובשים יהודים רק פתילי צמר לבן בציצית. הרבי ר' גרשון העניך מצידו, טען שהוא מצא את התכלת האמיתית, ועל רקע זה החל להלביש את חסידיו בציצית עם תכלת, ואף תבע משאר הרבנים כי יורו ליהודים ללבוש ציצית עם תכלת. החל פולמוס בין הרבנים, הרוב לא קיבל את הרעיון, התפתח פולמוס הלכתי מול גדולי הרבנים, אולם רבי גרשון חנוך העניך המשיך לעמוד על שלו. מאוחר יותר היה זה בנו, הנפטר הדגול, שהוציא ספר שלישי מאת אביו בנידון התכלת בשם "עין התכלת", שבו הרבי מראדזין מגן ונלחם בעד התכלת שהמציא, ומוכיח את עמדתו בכל מיני ראיות והוכחות, כדי להצדיק את התכלת שהוא מצא.

הנפטר הגדול, האדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר ליינר זצ"ל, גם השאיר אחריו ספרים. כתבי יד, שהוא לא הספיק להוציא לאור בחייו, היות שהוא לא רצה להדפיס שום דבר עד שהוא יוציא תחילה את כל כתבי ידו של אביו הגדול. מחוץ לזה היה תמיד טרוד בעבודתו הציבורית, מצב היהדות הפולנית מאז סיום המלחמה העולמית השתנה באופן קיצוני, האורתודוקסיה החלה בצעד התארגנות. המנהיגים הרוחניים של היהדות האורתודוקסית, האדמו"רים והרבנים, הועמדו בפני משימות גדולות, מבחינה פוליטית, חברתית ותרבותית. המשמות הללו דורשות מהם עמל רב ויגיעה רבה, מסוג שלא הכירו מקודם.

הנפטר הדגול היה אחד מן אותם אדמו"רים עסקנים, שטרחו המון לטובת הכלל, מבלי להתחשב בכך שהיה אדם חולה בגופו. הוא נקרא אל על בעיצומה של עבודת הקדש. 'חבל על דאבדין'! (=למטה: מודעת אבל על מרן זצוק"ל מתוך עיתונות התקופה)

האדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר זצוק"ל מראדזין

בעל "תפארת יוסף"

לרגל יומא דהילולא כ"ו בשבט

מאת הרב ר' דוד הלחמי (ווייסברוד) ז"ל

בשנת תרפ"ט כ"ו בשבט נפטר האדמו"ר רבי מרדכי יוסף ליינר מראדזין, בנו של בעל "סדרי טהרות" הגה"ק רבי גרשון העניך זצ"ל, בן-בנו של מייסד השושלת הגה"ק בעל "מי השלוח" מאיז'ביצא. אישיות נעלה, גדול בתורת הנגלה ובעל משפיע נודע בעולם החסידי. אציל רוח, מעורב בין הבריות, ועסקן ציבור בקנה מידה מפורסם.

מגדולי האדמו"רים בפולין, ומהאישים הנעלים ביותר של היהדות הפולנית. מאביו הגדול ירש את החריפות הרדזינית והיה מפורסם לגדול בתורה ומעמיק גדול. אך נוסף על כך חונן בהסברת פנים מיוחדת, וכל מי שבא עמו במגע העלה על נס את טוב ליבו ואת סבלנותו הרבה, לרדת לסוף דעתן של הבריות ולהקשיב לבקשותיהן.

מילא מקום אביו הגדול באדמו"רות בראדזין, ואחר כך עבר לוורשה. והיה פעיל מאוד בכל העניינים שנגעו לכלל כולו. בהיותו מטבעו איש מתון ואוהב את הבריות, התחבב על כל בני דורו.

חוכמתו ופקחותו עמדו לו לקיים יחסים ידידותיים עם כל האדמו"רים וחסידיהם. ובמרוצת הזמן הפך ביתו שבוורשה, לבית וועד לגדולי ישראל ולעסקני ציבור הראשונים במעלה, שבאו לשמוע ממנו חוות דעתו הטהורה והברורה, בעניינים ציבוריים שונים.

חסידיים מפורסמים וגדולי תורה הסתופפו בצילו. בבתי החסידים שלו שהיו פזורים ברחבי פולין, נקבעו שיעורים בש"ס ופוסקים, והגדולים שבהם קבעו שיעור מיוחד בלימוד ספרו העמקני של אביו "סדרי טהרות".

דמותו התמירה והאצילית, יחסו הטוב לבריות, גדלותו בתורה, ידיעותיו במדע, העלוהו לדרגה של אישיות רבנית ציבורית ומרכזית ביהדות פולין.

באישיותו הכבירה הצליח לחדור למקום שהכניסה ליהודים הייתה בכלל 'אסורה'. ובהופעתו רבת הרושם השפיע על ראשי השלטון שיתחשבו במצבם של היהודים ויקלו מעליהם את עולם. כך בוועידת פטרבורג הנודעת משנת תר"ע, וכך בהתארגנות המחודשת של היהדות בפולין שבין שתי המלחמות ובייסודה של היהדות המאורגנת במסגרת 'אגודת ישראל'.

נערץ ונקדש היה בין כל גדולי הדור, ואין לך אספה ציבורית שהאדמו"ר מראדזין לא תפס בה מקום בראש. ושום דבר ציבורי ומדיני לא נעשה מבלי מעורבותו והסכמתו.

הרבה מזמנו הקדיש למוסדות חינוך ותורה, הוא היה מראשוני המייסדים של 'המתיבתא' הוורשאית הידועה, שבראשה עמדו גדולי תורה, וביקר בה לעתים קרובות כדי לעמוד על רמת התלמידים ולבחון ידיעותיהם בתורה.

ספרייה תורנית ענקית, שהכילה הרבה אלפים כרכים, קיים בביתו, הספרים היו מסודרים ודעת.

המוני חסידי ראדזין דבקו בו, וסתם יהודים שאלו ממנו עצה ותושייה, כי יצא שמו לחכם ויודע בינה. מחסידיו דרש לימוד התורה בעיון. חסידי ראדזין היו מאוד נאמנים לרבים וראו בו יותר מאשר רק 'אדמו"ר', כי יחסו אליהם התבטא באהבה בלתי מוגבלת. הוא חקר ודרש למעשיו של כל אחד ואחד, ועמד הכן בכל רגע לעזור להם. בשבתות ובחגים השמיע בפניהם את דברי תורתו העמוקים והבהירים, שחלק קטן בלבד מהם הופיעו בספרו "תפארת יוסף" לאחר פטירתו, ועוררם לעבודת השם להתעמק בלימוד התורה. ובידוע הדבר, שבין חסידי ראדזין נמנו לומדים רבים ותלמידי חכמים, שעסקו הן בתורת הנגלה והן בלימוד 'זוהר הקדוש'.

אחרי פטירת אביו הגדול, קיבל על עצמו להשיב לכל ההערות שהפנו בנושא הטלת 'התכלת בציצית', שחידש והנהיג אביו הגדול הגאון רבי גרשון חנוך העניך זצ"ל, ואשר אביו הגדול לא הספיק להשיב עליהם בחייו לרגל פטירתו לבית עולמו באמצע מלחמת 'התכלת'. הוציא לאור ספרו של אביו 'עין התכלת' ואף הוציא מתחת ידו תשובות רבות ברוב עומקו ולמדנותו, והן הועילו להבהיר את שיטת אביו והכניסו בהירות ביחסיו עם כל גדולי ישראל, שהיו בשעתו מתוחים מאוד עקב חידוש התכלת ומציאתו על ידי אביו האדמו"ר רבי גרשון העניך, דבר שלא נתקבל על כלל גדולי דורו. בימי הבן בעל 'תפארת יוסף' שקטו הרוחות, בהיותו אוהב שלום ורודף שלום, והיחסים עם שאר החצרות השתקמו והתקיימו על מי מנוחות.

שלושים ושמונה שנים ניהל את עדת קדשו ברמה, ונפטר אחרי מחלה קצרה בעיר וורשה, שם התגורר מאז מלחמת העולם הראשונה ובה קבע את ביתו וחצרו, ביום ד' כ"ו שבט תרפ"ט. מאז נודע דבר מחלתו הרבו עליו תפילה בכל שדרות הציבור, בכל בתי הכנסת בוורשה אמרו תהילים והתפללו להחלמתו. אכן נגזרה גזירה, והוא נפטר בקדושה ובטהרה כשידו אוחזת בספר קודש כתב יד ושמורות עיניו נעצמו. פטירתו עוררה אבל כבד בכל בית ישראל, כי אהוב היה הרבי מאוד על כלל הציבור לפלגיו ולשבטיו.

עשרות אלפי יהודים מכל ערי השדה השתתפו בהלווייתו, שכמותה וורשה לא ראתה, למרות הקור העז ששרר אז, וצעדו על פני שטח של קילומטרים.

אוהל הוקם על קברו, ששימש אחר כך מקום תפילה לכלל ולפרט. **תנצב"ה.**

אוצר אמרי שפר ופניני חכמה

שנשמעו מפי חכימא דיהודאי, רבנו הגאון והקדוש

מרן אדמו"ר רבי מרדכי יוסף אלעזר מראדזין

בעל 'תפארת יוסף' זצ"ל

לרגל יומא דהילולא קדישא, יום כ"ו שבט

שגור היה בפיו של מרן בעל "תפארת יוסף" זצ"ל:

"ראיתי רבים, המטיפים מוסר באוזני אחרים ומשחרים פני חבריהם בתיקון דרכיהם והנהגותיהם. אלא שרובם של הללו, בעצמם אינם מתנהגים כראוי, שכן לרגל רוב עיסוקם בהתנהגותם של אחרים, "שוכחים הם" בדרכם לתקן את עצמם..."

#

רבנו בעל "תפארת יוסף" זי"ע, מפורסם היה בין כל שדרות העם כחכם הרזים, המכיר היטב באורחם וברבעם ובשיחם של בני אדם.

פעם בעת שדעתו הייתה בדוחה עליו, התבטא רבנו ואמר:

"את 'העולם' אני מכיר ב"ה היטב.

"זכי תאמר, הלוא רבים הם בני האדם בעולם, מכדי להכיר את **כולם**??

"אלא, אומר אני: כרבע מכלל בני האדם, מכיר אנוכי מתוך מגע ומשא אישי, או מפי שמועה מהימנה. ואלו את שלושת הרבעים הנותרים, יכול הנני לתאר לעצמי כיצד הם נראים, מתוך הללו שאני מכירם..."

#

שח **כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל**, חתנא דבי נשיאה:

"סח באוזניי הגאון רבי **יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל, **הרב מפוניבז'**:

אצל כ"ק חותני הקדוש הרבי בעל "תפארת יוסף" זצ"ל בוורשה, ביקרה פעם משלחת של עסקנים, אשר חפצו לייסד "בתי ספר למלאכה" עבור נערי בני ישראל העניים, בכדי ללמדם אומנות ולציידם במקצוע מפרנס לקראת עתידם בחיים.

היו הללו משברים את אוזנו של מרן בעל "תפארת יוסף" ומסבירים לו, עד מה גדול ונחוץ הינו בית ספר כזה עבור בני התשחורת הללו, שאין הפרוטה מצויה בכיסם של הוריהם, וכי אף במשנת חכמים שנינו "יפה תורה עם דרך ארץ"...! כך תיארו

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

בצבעים חיים ובהפלגה רבה, עד מה רבה הנחיצות שבדבר, בהדגישם כי "מצווה רבה היא!"

רבנו הגדול בעל "תפארת יוסף" זי"ע, שאוזניו פקוחות היו לצורכי הדור והבין היטב לאן פני הדברים נושבים, ואף עמד בחושי המחוודים על הסכנה שבדבר עבור חינוכם הטהור של בני תשב"ר – הביע את עמדתו השוללת. וכאשר ניסו הללו להעמידו שוב על גודל "המצווה" שבדבר, לא ניסה להתווכח עמם, אלא נענה בחוכמתו ואמר כך:

"הלוא בידוע הדבר, כי אין לך מצווה רבה כמו זו של "מצוות מילה", שנכרתו עליה י"ג בריתות, והיא אף דוחה את השבת. אף על פי כן, כלל מסור בידינו ונפסק להלכה, כי במקרה ש"מתו אחיו מחמת מילה" – אזי לא זו בלבד שפטורים אנו מן המילה, אלא שאסור למול, וכל המל הריהו כשופך דמים חלילה!"

"ובכן – הפטיר באוזניהם מרן "תפארת יוסף":

"בנידון שלפנינו, העוסק בדאגה למלאכתם של בני עניים – אין ספק כי מצווה רבה וחשובה יש כאן. אולם, בהתחשב בעובדה הידועה לנו מן הניסיון, כי פעמים רבות אירע לדאבוננו כי "מתו אחיו מחמת מלאכה"... מיתה רוחנית רחמנא ליצלן, ויצאו לתרבות רעה לא עלינו על שום שלא מילאו תחילה כריסם כראוי בתורה וביראת שמים..."

"והלוא תסכימו עמדי, שאף כי אכן "מצווה רבה" יש כאן בעניין המוצע – אולם בוודאי שאין היא גדולה ממצוות "מילה", אשר כאמור ההלכה קובעת כי באופן של "מתו אחיו מחמת מילה – פטור", אף כאן אפוא אין הדבר אמור להיות שונה!"

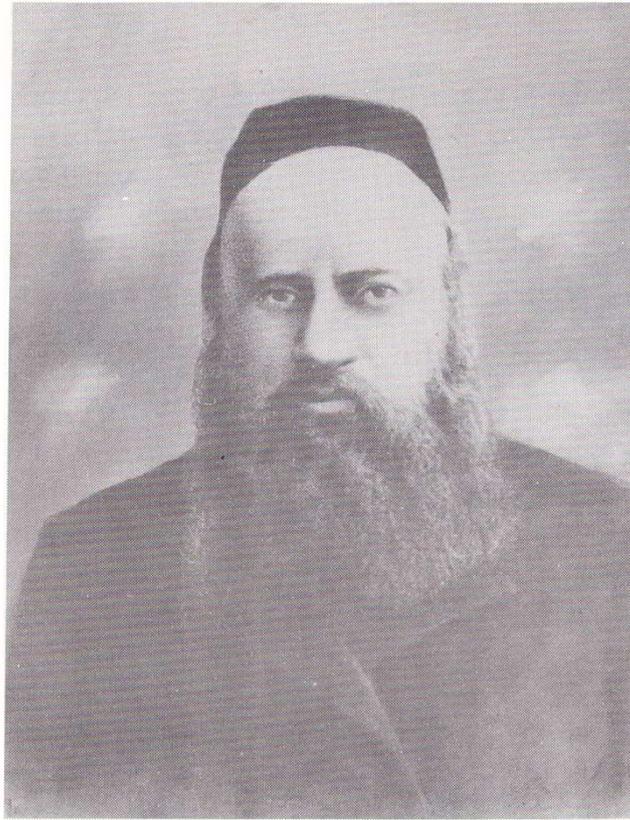
#

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל:

"מעשה שהיה, אצל חותני הקדוש, מרן בעל "תפארת יוסף זצ"ל.

"בידוע, כי שאלות ציבוריות לאין ספור היו עולים ובאים על שולחנו הטהור של מרן זצ"ל, מקרב כל החוגים והעדויות, שכן הכול הכירו בחוכמת אלוקים שבקרבנו.

"פעם הגיעה לרבי משלחת של בני עיר מסוימת, אשר ביקשו להכתיר אלוף לראשם רב פלוני, שהינו "נוסע" לרבי מסוים המקובל על בני החוג שלהם. אולם דא עקא, שקבוצה אחרת יריבה, דורשת להניח עטרה על ראשו של רב אחר, המקורב יותר לחצר קודשו של רבם. היו הללו מריבים זה עם זה, עד כי לא ידעו לשית עצות בנפשם. גמרו אומר, שילכו שני הצדדים להימלך בדעתו הקדושה של הרבי הגדול מראדזין, וכאשר יורה להם ובאיזה מועמד שיבחר הרבי – כך יקום.

תואר פני רבנו הקדוש מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף" מראדזין

הבחין הרבי בעיניו החודרות, כי מרוב מצה ומריבה "שוכחים" הללו כמו גם הללו מן התכלית העיקרית, הדרושה מנושא כתר הרבנות, ואינם נותנים עיניהם אלא בנושאים צדדיים כמו "חסידות" וכדומה.

נענה אפוא הרבי בעל "תפארת יוסף" ואמר להם:

"עצתי היא.... (והיו הכול משימים אוזנם כאפרכסת לשמוע באיזה צד תומך הרבי) – "עצתי לכם נאמנה, כי מקודם תבדקו היטב ותבקשו אחר רב גדול בתורה ותלמיד חכם, חסיד ואיש מעשה, אישיות שתוכל להוליך אתכם לבטח ולהלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד – וזאת מבלי לבדוק כלל בציציתו, לאיזה רבי הוא "נוסע"...!

"רק לאחר מכן, כאשר זהותו של הרב החדש תהיה ידועה לכם וכולכם תסכימו עליו כי אכן מתאים הוא לתפקיד הנעלה מבחינת סגולותיו וכישרונותיו – או אז תערכו 'כינוס קהילתי', שידון ויחליט בשאלה: "לאיזה רבי, על הרב החדש "לנסוע"?.. תקוותי איתנה היא, כי לאחר כל זאת 'הכול על מקומו יבוא בשלום'..."

#

סח כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זצללה"ה:

"פעם אירע דבר בימי חותני הקדוש מרן בעל "תפארת יוסף" זצוק"ל.

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

רב אחד שישב על כיסא הרבנות, והיה יושב שם מתוך שלום ושלווה, בהשקט ובטח. לימים, חשקה נפשו של אותו רב בכיסא רבנות של עיר גדולה, אשר כנראה "מתן שכרה בצידה"... וגם 'כבוד' מן הסתם לא יחסר לו, כך לפחות חשב הרב לעצמו.

אמר ועשה. הפעיל "קשרים" ולחץ היכן שצריך, עד כי לבסוף אכן עלתה בידו, והוא נתקבל אחר כבוד לשבת על כיסא הרבנות בעיר נחשקת זו.

אלא ש"שידוך" זה – לא האריך ימים. לא ארכו לו שם הימים, וסכסוך פרץ בין ראשי הקהילה לבין הרב, הללו מיררו את חייו עד כי נאלץ לעזוב את משמרתו בבושת פנים, ויצא קרח מכאן ומכאן.

כאשר שמע רבנו על מעשה שהיה, התבטא בחוכמתו באוזני אנשי ביתו:

"פסוק יש בספר תהילים שבו כתוב: 'וַיִּמְירוּ אֶת־כְּבוֹדָם, בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב"
(תהלים קו, כ)

"מדי המשמעות של **"שור אוכל עשב"** דווקא??

"אלא – הסביר רבנו – כך פירושו של עניין:

"השור, כידוע, בעת שהוא אוכל עשב להנאתו במרגלות ההר, מכיוון שמבחין הוא לידו בשוורים אחרים הבאים אף הם לאכול מן העשב בסמוך – הריהו נתקף בחרדה שמא יחסר לו מעתה עשב למאכלו, אי לכך הריהו נותן עיניו לעזוב מקומו ולטפס למרומי ההר, שם לא ימצא כל בהמות אחרות, ואז יעמוד לרשותו כל העשב שבמקום. ואכן עוזב השור מקומו הראשון, ומטפס למרומי ההר לרעות שם.

"דא עקא – כי ברגע שהשור מגיע לסוף אל יעדו הנכסף לפסגת ההר, שם מגלה הוא לאכזבתו כי השטח כולו הינו ריק מכל עשב, ואך סלעים ואבנים מצויים בסביבה... בלית ברירה, עושה השור דרכו חזרה אל שיפולי ההר, מקום שם רעה מקודם עם חבריו. אלא שלדאבוננו מגלה הינו כעת, כי העשב שממנו אכל מקודם – כבר נאכל כולו, נמצא שיצא קרח מכאן וקרח מכאן...

והנמשל – מובן היטב...

מעין זה מתבטא דוד המלך ע"ה ואומר כלפי אנשים כאלה, המחשבים בעצמם תמיד "להעפיל אל פסגת ההר", מתוך תקווה נכזבת "כי שם יהיה להם יותר טוב":

"וַיִּמְירוּ אֶת־כְּבוֹדָם, בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב" – שהרי כיצד עשו ישראל את העגל?? וכי מה חסר להם לאחר יציאת מצרים ומעמד הר סיני, עד שהוצרכו ליצור עגל לעצמם?! אלא, חשוב חשבו בני ישראל או "בתבנית שור אוכל עשב", כי ברגע שיענדו לראשם עטרת מנהיג חדש, אזי ייטב להם יותר.. והנה, ראו מה עלתה להם לישראל בסופם? "עגל!" "שור אוכל עשב" הא ותו לא... והיא הנותנת, לפי שחשבו כדוגמת "שור אוכל עשב", הלכך היו אף התוצאות מכך בהתאם... **"ודי לחכימא!"**

קונטרס כליל תפארת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

נכנס פעם יהודי למעון קדשו של אדמו"ר בעל "תפארת יוסף", והתלונן מרות אודות מצבו הקשה בפרנסה.

"ואיך מצב הבריאות אצלך?" – הקשה הרבי.

"מצוין ברוך השם, אודות בריאות אין לי מה להתלונן!"

"כיצד אוכל הנך? – שואלו הרבי – האם יש לך תיאבון לאכילה?"

"אה, ברוך השם! אכן, תיאבון מבורך יש לי! הלוואי שהיה לי כה הרבה מזון לאכול, כשיעור התיאבון שהתברכתי בו!"..

"אם כך – מפטיר כלפיו הרבי החכם והרחום – הלוא תדע, כי אדם עשיר מופלג הנך! מחזיק הנך כרגע בידך סכום מכובד בשיעור 600 רובל כסף, טבין ותקילין"!!..

לא ירד הלה לסוף דעתו של הרבי, וביקש לדעת, הכיצד ואצל מי 'הרוויח' עתה 600 רובל כסף בבת אחת – סכום דמיוני שמעולם לא זכה לראות בעיניו...

משיב לו הרבי הקדוש בניחותא:

"הנה, כשיעור מחצית השעה לפני שהגעת, ביקר אצלי איש פלוני מאנשי שלומי, יהודי בעל פרנסה ב"ה, שלקה במחלה הנוטלת הימנו כליל את התיאבון לאכילה, לא עליכם. הוא דרש ברופאים, נדד מרופא לרופא ואין פותר לצרתו. הולך הוא ומכחיש מיום ליום ופניו רזון... מה יעשה? עד שהגיע לכאן, אל עיר הבירה וורשה, ודרש בעצתו של רופא גדול ומפורסם פלוני, והלה ציווה עליו ליטול תרופה יקרה מאד אשר מחירה עומד על סך 600 רובל כסף, לא פחות ולא יותר... רק תרופה זו תוכל להושיע אותו במצבו.. ובכן, כלום ברירה הייתה לפניו?! הלך אפוא והוציא מכיסו שש מאות רובל טבין ותקילין, עבור קניית התרופה היקרה.

"והנה אתה, כפי שנוכח אנוכי, בריא הנך ברוך השם, ואף התברכת לדברך "בתיאבון בריא"... אינך זקוק אפוא לתרופה יקרה כזו, העולה לכיסך סך ששים עשרוני רובל.. אם כן, הלוא מושכר ועומד אתה כעת בלא פחות מסכום של 600 רובל טבין ותקילין – ומה לך אפוא כי תלין כה קשות אודות מצב פרנסתך"??...

#

כפי הידוע, בא הרבי הקדוש בעל "תפארת יוסף" זצ"ל בקשרי שידוכים עם האדמו"ר המפורסם רבי יוסף מאמשינוב זצ"ל: שכן בנו יחידו, רבי שמואל שלמה זצוק"ל, מי שנתמנה אחר פטירתו כממלא מקומו, היה חתנו של הרבי מאמשינוב.

מעשה השידוך הזה עם "בית הרבי אמשינוב" קם והיה, לפי המסופר בקרב חסידי אמשינוב, הודות לחוכמת האלוקים שנתברך בה רבנו בעל "תפארת יוסף" זצ"ל.

ומעשה שהיה לפי המסופר – כך היה:

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

הרבי בעל "תפארת יוסף" זצ"ל, נזדמן לימים למסיבת "שבע ברכות" שהתקיימה במחיצת ידידו כ"ק הרבי ר' יוסף מאמשינוב זצ"ל, בעת שהרבי מאמשינוב השיא אחד מילדיו.

הרבי זצ"ל, מבקש היה משכבר הימים להשתדך עבור בנו יחידו הקדוש עם בית הרבי אמשינוב, פנה הוא עתה אפוא ישירות לרבי מאמשינוב, ובפיו הצעה: היות שבנו הקדוש, העילוי שלמה'לי, הגיע לפרקו, אי לזאת, חפץ הינו להשתדך עם הרבי מאמשינוב, שייתן עבור בנו את בתו, שעמדה אף היא על פרקה, וכך "ילמד בני שלמה'לי מכוחה הגדול של 'אהבת ישראל' – נוסח ווארקה-ואמשינוב".

השיב לו הרבי מאמשינוב:

"לאט, לאט! הן אוחו הנני עכשיו ב"שבע ברכות" של בתי, שאותה השאתי כעת!".

"כלום 'השידוך' אינו מוצא חן בעיני הרבי די הצורך"? – שאל-הקשה הרבי "תפארת יוסף", ברמיזה עדינה כלפי הרבי מאמשינוב..

שחק הרבי מאמשינוב, ואמר:

"חס ושלום! השידוך עם בן הרבי מוצא חן בעיני עד מאד! אולם מה אעשה ו"בעל חוב" גדול הנני, וטרם הספקתי לפרוע את חובותיי לנדוניות הקודמות של בנותיי, שאותן השאתי עד כה!" (=לרבי מאמשינוב היו כידוע עשרה בנות, מלבד שני בנים).

"נו, אם כך" – השיב מרן ה"תפארת יוסף" בחיוך – "יכולים אנו לברך על המוגמר, שהרי כשם שהרבי מאמשינוב הינו "בעל חוב" ליתר המחותרים, יהיה הוא אפוא מעתה גם "בעל חוב" שלי..."

ואכן, השידוך בין שני בתי האדמו"רים הקדושים הללו, קם ויצא אז אל הפועל!...

#

סיפר כ"ק האדמו"ר רבי יצחק'ל זצ"ל מאמשינוב-ברוקלין:

"הרבי בעל "תפארת יוסף" זצ"ל מראדזין, שהה פעם בעיר "אוטבוצק" לצורכי מרפא, במחיצה אחת יחד עם זקני הקדוש, הרבי ר' מנחם זצ"ל מאמשינוב.

תחת אחד השיחים, הרבה הרבי מראדזין להפליא באוזני איש שיחו, הרבי מאמשינוב, אודות גודל תמימותם של חסידי פולין התמימים והישרים.

וכה סיפר:

"מעשה ששח באוזניי בימים אלה חסיד פלוני, כולו תורה ועבודת השם, שנזדמן לפניו לרגל נסיעתו לעיר הבירה "פטרבורג" בכדי להסדיר אצל השלטונות איזה עניין דחוף.

"בזמן שהותו בעיר זו – שהיתי לזמן מה בביתו של איש יהודי מאצילי העיר ועשיריה, והנה מה רואות עיניי על שולחנו? במקום ישיבתו ליד השולחן מונח לפניו

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

מין כלי מיוחד בעל שלש שיניים, לצורך גירוד הגב בעת אכילתו... היה זה בעצם 'מזלג' פשוט, אשר החסיד דנן, תושב עיירה יהודית חסידית וטיפוסית, טרם הסכין במקומו לכאלה...)

והסביר פלוני החסיד באוזני הרבי, כמסיח לפי תומו:

"האמנם יודע הרבי, לשם מה נועד כלי זה? ובכן, לפי שיהודי זה, תושב פטרבורג הבירה, זהיר הינו במיוחד בטהרת הידיים, והינו חושש לנפשו שמא במהלך הסעודה יודקק "לגרד" ולגעת באחד "המקומות המכוסים" שבגופו, ואזי הרי יצטרך לילך וליטול ידיו בשנית.. ושמא ישכח, מחוסר תשומת לב! הלכך המציא לעצמו מין "קראצער" (=מגרד) כזה, בעל ידית ארוכה, על מנת שיוכל להשתמש בו במהלך הסעודה לשם גירוד, וכך לא ייכנס אפוא לבעיות של "נטילת ידיים"...

סיים הרבי מראדזין בעל "תפארת יוסף" את סיפורו, והפטיר בפליאה:

"צאו נא וראו, עד היכן גדלה 'תמימותם' של יהודים מן הסוג הזה! ראשית – אין הוא יודע בכלל אודות קיומו של כלי הקרוי "מזלג" (היו אז חסידים 'מן הדור הישן' שלא הסכינו מימיהם לאכול עם מזלג, ולא הכירו כלל כלי כזה), וחשב לתומו כי אין זה משמש כי אם בתור "מגרד" ("קראצער") עבור הגב.. שנית – הרי פשוט היה בעיניו, כי "כלי" חרוץ זה הינו מיועד בעיקרו עבור שעת סעודה על מנת להימנע מנגיעה בידיו במקומות המכוסים שבגוף... זוהי אכן דוגמה לתפארת, לכוחה של תמימות יהודית טיפוסית.."

(מתוך ספר "ימות עולם" – אמשינאוו)

#

בין חסידי בית "קוצק" לבין חסידי שושלת "איזביצא-ראדזין" שררו כידוע במשך עשרות בשנים יחסי טינה, על רקע 'הפרישה' ההיסטורית של רבנו "מי השלוח" מקוצק, בשנת ת"ר. היה זה בעת תחילת ייסודה של שושלת הקודש איזביצא, כשבעל "מי השלוח" החל אז להנהיג עדתו בעיר איזביצא, וכך נוצרה השושלת.

כך נמשך הדבר כששים שנה כמעט, עד לתקופת הנהגתו של מרן אדמו"ר בעל "תפארת יוסף". ואז, לפתע חלה התקרבות מפתיעה. יחסים ידידותיים החלו להירקם בין שתי חצרות הקודש, אשר השכיחו את המרירות משכבר הימים.

הדבר אירע בשנת תרנ"ט, בעת שמרן יצא לרגל מצב בריאותו הרופף לנפוש בעיירת הקייט הצ'כית "קרלסבד", שם היה רגיל גם אביו הקדוש בעל "אורחות חיים" לשהות לפרקים לצורכי רפואה, ולשם הגיעו רבים מגדולי ישראל. באחד הטיולים, פגש רבנו באדמו"ר המפורסם מבית קוצק, הגה"צ רבי חיים ישראל מפילוב, נכדו בן-בנו של הרבי הזקן מקוצק, והחלו להשיח זה עם זה. למרבה הפליאה, התפתחו בין שני האדמו"רים הגדולים יחסי חיבה ורעות, כשהם מהלכים כל יום במשך שעות בשבילי עיירת המרפא ומשוחחים ביניהם מתוך ידידות מופגנת. מני אז רפו המתיחויות, ואת מקומן תפסה ידידות אמת אמיצה. יחסים הללו המשיכו

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

ביתר שאת בין מרן, לבין בנו הדגול ממשיך דרכו וממלא מקומו, האדמו"ר המפורסם רבי יצחק זליג מסוקולוב.

לימים, בשנת תרע"ח, פגש הסופר החרדי הנודע, רבי פנחס זליג גליקסמן, מקרובי משפחת הרבי מסוקולוב, את הרבי מראדזין בהיותו בעיר לודז', ואז לפי עדות עצמו, ניצל את ההזדמנות שנקרתה לפניו להעלות בפני קדשו של הרבי את 'השאלה' המנקרת במוחו מזה שנים רבות, לאמור:

– "הכיצד זה אירע הדבר, שהתפתחו מצדו יחסי ידידות מלבליים עם נצר קודש ממשיך שושלת בית קוצק, לאחר שנות איבה כה קשים"??

השיב הרבי הגדול בחכמתו ובשנינותו:

"כלום שאלה היא זו? אם שאלה יש, אזי על ההיפך מכך!" [א שאלה, איז פארקערט!]

שנים אח"כ היה בעל המעשה מסיח בפליאה אודות תשובתו המחוכמת של הרבי.

#

ואגב ביקוריו של הרבי מראדזין במעיינות קארלסבאד: באחת הפעמים, פגש בכ"ק האדמו"ר רבי ישראל מהוסיאטין, ששהה אף הוא במעיינות המרפא. התפתחה שיחה בין שני הצדיקים, ועם סיומה נענה הרבי מהוסיאטין ואמר באוזני מקורבו:

"אכן, חכם עתיק הוא הרבי מראדזין, חכמת אלוקים בקרבו!"

[=סיפר: הר"ר אריה ליב גולומב ז"ל, מחסידי רוז'ין-הוסיאטין, בסוף ימיו

מחשובי מתפללי בית מדרשנו בבני ברק. רשם מפיו, כ"ק אדמו"ר שליט"א]

#

מעניין השכנת שלום בין פלגי חסידות יריבים מקדמת דנא, התבטא פעם אוהב השלום הגדול, **כ"ק מרן בעל ההילולא זצוק"ל:**

היו היה יהודי עשיר ובעל נכסים, שעל שולחנו סעדו שני חתנים נושאי בנותיו, כמנהג גברין יהודאין מקדמת דנא: האחד, אהב רק מאכלי חלב, ואלו השני ביכר מאכלי בשר דווקא, ולא סבל מוצרי חלב כלל וכלל.

אי לכך, ברצות החותן להשביע רצונם ומזונם של חתניו, ובהיותו אדם אמיד, עמד ופתח שני שולחנות נפרדים בטרקלינו המרווח, כשעל האחד סועד חתנו "הבשרי", ואלו על האחר סועד חתנו "החלבי".. וכך "יצא ידי שניהם", ושלום על ישראל..

ויהי היום, ורכושו של החותן 'הגביר' החל להתרושש, ובמשך הזמן ירד מנכסיו. שוב לא יכול היה החותן דגן 'להרשות' לעצמו מזון שני סעודות, סעודת בשר וסעודת חלב, תמידין כסדרם וגם לא בנפרד, והיה מתחיל אפוא לבשל אך סעודות "פרווה". בלית ברירה סברו וקיבלו חתניו 'הסדר' חדש זה, העיקר שיאכלו לשובע.

קונטרס כ ל י ל ת פ א ר ת (ב) על כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

אולם, על דבר אחד המשיכו שני החתנים על שולחן חמיהם לשמור באדיקות: כל אחד הקפיד לסעוד על 'שולחן שלו' לבד, וחלילה לא ליד שולחנו של גיסו, החתן השני...

חתנו וממשיך דרכו כ"ק מרן מוהר"ר אברהם ישכר זצ"ל, בעריכת שלחנו הטהור ביומא דהילולא של כ"ק מרן הגה"ק "תפארת יוסף" זי"ע.

(מימין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. משמאל, הגה"ח רבי מרדכי יוסף אלעזר גולדשמיד שליט"א, נין רבנו)

ויהי כאשר ראה זאת החותן, לא יכול היה להבליג על מורת רוחו וטען בפניהם: "מילא כשהייתי עדיין אמיד נכסים, והרשיתי לעצמי להאכיל לאחד מכם בשרי ולאחד מכם חלבי – ניחא שסעדתם כל אחד על שולחן נפרד, שהרי אין מערבים בשרי עם חלבי על שולחן אחד... אולם כעת, לאחר שבלאו הכי סועדים הנכם ארוחות "פרווה", וכי מה מכם יהלוך אם תאכלו שניכם יחד על שולחן משותף?!..."

והנרמז – מובן:

בזמנים הרחוקים משכבר הימים, בעידן 'דור דעה', משרבו הדעות והגישות בעניינים העומדים בכבשוננו של עולם, וכל קבוצה של חסידות חרטה על דגלה גישה מיוחדת ושונה בעבודת השם – לא יכלו כל הללו לשכון ביחד והוכרחו כל אחת לערוך שולחן לעצמן. אולם כיום בזמננו אנו, שירדו הדורות ורובם ככולם ממילא אוכלים הם מאכלי "פרווה" בלבד – וכי מדוע אפוא לא יוכלו להסב כולם ליד שולחן אחד, באחוה ורעות?... [=מפי הגה"ח רבי גודל אייזנר זצ"ל, משגיח ישיבת "חידושי הרי"מ. נמסר על ידי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ששמע בזמנו מפיו]

זכותו הגדולה של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל בעל "תפארת יוסף" תגן עלינו, אמן!

כ"ק אדמו"ר שליט"א בתפלה ליד אהל כ"ק מרן בעל "תפארת יוסף" זי"ע

[לפני שיפוץ האהל בשנת תשע"ט]